
ΜΕΛΙΣΣΑ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

Η ερευνητική ομάδα

Οι μαθητές

- Γιώτα Λιατσή
- Θανα΄σης Λίβανος

Ο καθηγητής

- Χαράλαμπος
Ανδρουτσόπουλος

Η μελισσοκομία στη Χώρα μας και στην Ευρώπη

- Η μελισσοκομία αποτελεί έναν από τους σημαντικότερους κλάδους της πρωτογενούς παραγωγής για τη Χώρα μας. Σύμφωνα με στοιχεία του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, στον κλάδο της μελισσοκομίας απασχολούνται περί τους 23.000 μελισσοκόμοι, οι οποίοι κατέχουν περί τις 1.380.000 κυψέλες.
- Περίπου 5.000 από αυτούς κατέχουν άνω των 150 κυψελών και θεωρούνται ως επαγγελματίες. Γενικά πάντως, είτε ως αποικλειστική είτε ως δεύτερη απασχόληση, η μελισσοκομία είναι ένας κλάδος της αγροτικής οικονομίας που συμβάλλει σημαντικά στο εισόδημα των γεωργικών και μη οικογενειών.
- Η Χώρα μας είναι τρίτη στην Ευρωπαϊκή Ένωση, μετά την Ισπανία και τη Γαλλία, από απόψεως κατοχής μελισσοσμηνών και παράγει κατά μέσο όρο 14.000τον. μέλι ετησίως. Η εγχώρια παραγωγή καλύπτει περίπου το 90% της κατανάλωσης.
- Από πλευράς γεωγραφικής κατανομής, η μελισσοκομία είναι διαδεδομένη σε όλη τη Χώρα. Υπάρχουν όμως περιοχές που έχουν αυξημένο μελισσοκομικό ενδιαφέρον, όπως εικίνες των Νομών Χαλκιδικής, Καβάλας, Φθιώτιδας, Ευβοίας, Αττικής, Αρκαδίας, Ηρακλείου, Χανίων και άλλες.

Το Ελληνικό μέλι

- Το ελληνικό μέλι φημίζεται για την καλή του ποιότητα, το άρωμά του και την εξαιρετική γεύση του σε παγκόσμια κλίμακα. Σε αυτό συμβάλλουν πρωτίστως οι κλιματολογικές συνθήκες της χώρας μας που είναι ιδιαίτερα ευνοϊκές για την ανάπτυξη της μελισσοκομίας καθώς και η πλούσια και ποικίλη μελισσοκομική χλωρίδα.
- Επίσης, ανήκει στα αγροτικά μας προϊόντα που έχουν μεγάλες προοπτικές στην Ευρωπαϊκή αγορά λαμβανομένου υπόψη ότι η Ε.Ε είναι ελλειμματική σε μέλι με βαθμό αυτάρκειας 60%.
- Παράλληλα μπορεί ο μελισσοκόμος να εκμεταλλευτεί συστηματικά και την παραγωγή των λοιπών προϊόντων της κυψέλης (γύρη, βασιλικό πολτό, κερί, πρόπολη, δηλητήριο της μέλισσας) με δυνατότητες για σημαντική αύξηση του εισοδήματός του.
- Οι μεγαλύτερες ποσότητες μελιού προέρχονται από το πεύκο (55-60% της ετήσιας συνολικής παραγωγής μελιού), το έλατο (5-10%) και το θυμάρι (15%).

Προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι μελισσοκόμοι σε σχέση με την αγορά. (I)

- **Διάθεση - εμπορία του μελιού:** Η διάθεση του μελιού γίνεται από τους μελισσοκόμους είτε άμεσα στον καταναλωτή είτε έμμεσα, μέσω των διαφόρων συνεταιριστικών οργανώσεων και εμπόρων-τυποποιητών. Από τα στοιχεία που συγκεντρώθηκαν προκύπτει ότι η τιμή πώλησης του προϊόντος στον έμπορα είναι χαμηλή και σε συνδυασμό με το υψηλό κόστος παραγωγής του μελιού εξανεμίζονται τα περιθώρια κέρδους για τον παραγωγό.
- **Ανταγωνισμός από εισαγόμενα μέλια:** Ένα από τα σοβαρά προβλήματα των μελισσοκόμων είναι ο ανταγωνισμός από το εισαγόμενο μέλι το οποίο πωλείται σε χαμηλές τιμές. Απαιτούνται επιπλέον συνεχείς έλεγχοι των εισαγόμενων ποσοτήτων μελιού από τη πολιτεία ώστε να αποτρέπεται η νοθεία του ελληνικού μελιού με εισαγόμενα τόσο για την προστασία του καταναλωτή όσο και του Έλληνα μελισσοκόμου.

Προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι μελισσοκόμοι σε σχέση με την αγορά. (II)

- **Τυποποίηση - συσκευασία και ετικέτα του μελιού:** Θεωρείται σημαντική η υιοθέτηση από τους παραγωγούς ετικέτας και συσκευασίας του προϊόντος, που θα ανταποκρίνεται στις συνεχώς διαμορφούμενες απαιτήσεις του σύγχρονου καταναλωτή, με τήρηση πάντα των κοινοτικών και εθνικών νομοθετικών απαιτήσεων.

Εξέλιξη τιμών του μελιού

- Η τιμή του μελιού στην παγκόσμια αγορά επηρεάζεται από διάφορους παράγοντες. Καθοριστικό ρόλο στο ύψος της τιμής διαμορφώνουν οι καιρικές συνθήκες που επικρατούν σε μια περιοχή, οι τυχόν απαγορεύσεις εισαγωγών από κάποιες χώρες αλλά και οι διάφορες ασθένειες των μελισσών. Όλοι αυτοί οι παράγοντες είτε μεμονωμένοι είτε σε συνδυασμό μεταξύ τους επηρεάζουν το ύψος της τιμής τους μελιού.
- Δεδομένου ότι κύριοι προμηθευτές μελιού στον κόσμο είναι η Αργεντινή η Κίνα και το Μεξικό είναι αυτονόητο ότι οι εξελίξεις στην παραγωγή των χωρών αυτών έχουν ισχυρή επιρροή στις τιμές του μελιού που καταβάλλουν οι εισαγωγείς.

Προτάσεις για την ανάπτυξη του κλάδου της μελισσοκομίας

- Μείωση του κόστους παραγωγής.
- Αύξηση της κατανάλωσης του μελιού μέσα από την προβολή ενός προτύπου υγιεινής διατροφής.
- Αύξηση των εξαγωγών και κατάκτηση νέων αγορών.
- Βελτίωση της τυποποίησης, συσκευασίας και διαφήμισης του προϊόντος.
- Στροφή στην συστηματική παραγωγή και άλλων προϊόντων κυψέλης όπως βασιλικός πολτός, γύρη, πρόπολη, κερί, δηλητήριο.
- Προώθηση της πιστοποίησης βιολογικών μελισσοκομικών προϊόντων.
- Κατοχύρωση μελιών ΠΟΠ(**ΠΟΠ** «προστατευόμενη ονομασία προέλευσης») και ΠΓΕ(**ΠΓΕ** «προστατευόμενη γεωγραφική ένδειξη»).
- Εμπλουτισμός της μελισσοκομικής χλωρίδας μέσω της δημιουργίας μελισσοκομικών πάρκων.

Η μελισσοκομία στην Ηλεία

- Είναι γεγονός ότι η μελισσοκομία είναι η κορυφή του πρωτογενούς τομέα, η ελίτ θα λέγαμε, αφενός γιατί το μέλι είναι διατροφικό χρυσάφι με περισσότερες από 180 θρεπτικές ουσίες, από μόνο του και βρίσκεται πολύ ψηλά στην διατροφική λίστα και αφετέρου γιατί παρά τις αντιξοότητες που συναντά η μελισσοκομία, διατηρεί ακόμα μια καλή τιμή. Γι' αυτόν ακριβώς το λόγο πολλοί νέοι άνθρωποι και στην Ηλεία, άλλοι αναζητώντας μια εναλλακτική λύση στο πρόβλημα της ανεργίας και άλλοι γιατί αποφάσισαν να επιλέξουν αυτό το κομμάτι του πρωτογενούς τομέα που παρουσιάζει εξαιρετικό ενδιαφέρον, στρέφονται προς την μελισσοκομία. Βεβαίως υπάρχουν και οι ερασιτέχνες μελισσοκόμοι που είτε συνεχίζουν την μελισσοκομία ως οικογενειακή παράδοση διατηρώντας λίγες κυψέλες για να έχουν το δικό τους μέλι, είτε γιατί πειραματίζονται σε πρώτη φάση και αν... τους βγει, στην πορεία γίνονται επαγγελματίες.

Η « ΗΛΕΙΑΚΗ ΜΕΛΙΣΣΟΚΟΜΙΑ» αποτελεί οικογενειακή επιχείρηση με ιστορία άνω του μισού αιώνας στο νομό μας.

- Η Ηλείακή μελισσοκομεία λειτουργεί κύρια σαν οικογενειακή επιχείρηση με ιστορία άνω του μισού αιώνα στον Πύργο.
- Αφετηρία αποτέλεσε το έτος **1936**, όταν ο Σεβαστιανός Νικόλαος Στεφανόπουλος ξεκινάει την πρώτη οικογενειακή επιχείρηση στη μελισσοκομία.
- Το **1946** αποτελεί σ' αυτή την αναπτυξιακή πορεία ένα ακόμη έτος-ορόσημο.
- Η επιχείρηση περνάει στα χέρια του Γεώργιου Στεφανόπουλου, αδελφού του Σεβαστιανού. Οι δραστηριότητες της επιχείρησης επεκτείνονται σ' όλο το φάσμα της μελισσοκομικής παραγωγής και τίθενται οι βασικοί άξονες της επιχειρηματικής φιλοσοφίας της οικογένειας. Εγγύηση η Άριστη Ποιότητα των μελισσοκομικών προϊόντων και ο Σεβασμός του Πελάτη.
- Προσανατολισμένος σ' αυτές τις κεντρικές αρχές αναλαμβάνει το **1970** τα ινία της επιχείρησης ο **Αναστάσιος Στεφανόπουλος**, ανιψιός του εμπνευστή της. Ο Αναστάσιος Στεφανόπουλος κατόρθωσε με σκληρή εργασία, αγάπη και μεράκι να μετατρέψει την οικογενειακή επιχείρηση σε μια σύγχρονη οικονομική μονάδα πανελλαδικής εμβέλειας στο χώρο της μελισσοκομίας. Σήμερα η επιχείρηση έχει περάσει στους γιούς του Γιάννη και Γιώργο.

Ο Γιάννης Στεφανόπουλος δέχθηκε την πρόσκλησή μας , ήλθε στο σχολείο μας και μαζί του συζητήσαμε τα πάντα για τη μέλισσα...

Τι θα πρέπει να γνωρίζει ο υποψήφιος μελισσοκόμος για ένα καλό ξεκίνημα

Τα ποσά

- Ενδεικτικά, θα λέγαμε πως κάποιος που θέλει να ξεκινήσει την ενασχόλησή του με τη μελισσοκομία πχ. με 50 κυψέλες, πρέπει να διαθέσει ως αρχικό πάγιο κεφάλαιο περίπου 7.000 ευρώ, ποσό που αυξάνεται με τα χρόνια, εφόσον θέλουμε να μεγαλώσει η επιχείρησή μας, όπως αυξάνονται αντίστοιχα και τα κέρδη.
- Πώς προκύπτει όμως αυτό το ποσό;

Έξοδα

- Για να αγοράσει κανείς μία άδεια κυψέλη με όλα της τα εξαρτήματα απαιτούνται 40 με 50 ευρώ.
- Για ένα μελισσοσμήνος πχ. των πέντε πλαισίων οι τιμές κυμαίνονται από 50 μέχρι 75 ευρώ, ενώ οι κηρήθρες ξεκινούν από τα 70 λεπτά κατά προσέγγιση και ξεπερνούν το 1 ευρώ, όταν πρόκειται για κηρήθρες βιολογικής γεωργίας.
- Για να εξοπλιστεί ένα μελισσοκομικό εργαστήριο απαιτούνται από 1.500 (όταν μιλάμε για ερασιτέχνες) μέχρι 15.000 (για πιο μεγάλες μονάδες) ευρώ για μελιτοεξαγωγείς, κηροτήκτες, πάγκους απολεπισμού, αντλίες, αναδευτήρες κ.ά.
- Η μέση αξία των μελισσοκομικών εργαλείων, όπως προσωπίδες, φόρμες, καπνιστήρια, ξέστρες κλπ., ξεκινά από τα 300 (για τους ερασιτέχνες) και φτάνει τα 800 ευρώ (για τις μεγάλες μονάδες).

Επιπλέον, όταν ο μελισσοκόμος φτιάχνει το πρόγραμμα ετήσιας δραστηριότητας, θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη του την αξία των κυψελών, το κόστος των τεχνοπαραγωγικών μέσων, όπως τα εργαλεία ή το εφεδρικό υλικό που θα χρειαστεί, τα αναλώσιμα, όπως οι τροφές και τα φάρμακα, καθώς και τις λειτουργικές του δαπάνες, πχ. τα εργατικά, τα καύσιμα, τα μισθώματα χώρων.

Κέρδη

- Φυσικά, όσο μεγαλύτερη είναι η επιχείρησή μας τόσο μεγαλύτερο είναι και το καθαρό επιχειρηματικό μας κέρδος. Αξίζει να σημειώσουμε πως η ετήσια απόδοση του κεφαλαίου για τα μικρά μελισσοκομεία είναι της τάξης του δεκατρία τοις εκατό, ενώ για μια μεγάλη επιχείρηση (π.χ. των εξακοσίων κυψελών) ανέρχεται περίπου στο εβδομήντα επτά τοις εκατό. Όπως αναφέραμε, για να γίνει πραγματικά επικερδής μια μελισσοκομική επιχείρηση, πρέπει να φτάνει κατά προσέγγιση τα τριακόσια μελισσοσμήνη. **(Ακολουθεί παράδειγμα υπολογισμού του κέρδους)**

Δεν πρέπει όμως να ξεχνάμε πως οι όποιες εκτιμήσεις επηρεάζονται σημαντικά από παράγοντες όπως το κλίμα, η περιοχή, οι ασθένειες των μελισσών, οι διακυμάνσεις των τιμών πχ. στα φάρμακα και τις μελισσοτροφές, καθώς και από την ύπαρξη και το είδος των επιδοτήσεων.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΚΕΡΔΟΥΣ

- Στο παράδειγμα, των τριακοσίων σμηνών, υπολογίζουμε πως κάθε κυψέλη μάς δίνει συνολικά 24 κιλά μέλι τον χρόνο. Τα έξοδά μας από πάγιες (κυψέλες, εξοπλισμός και λοιπές δαπάνες που προκύπτουν από τόκους και αποσβέσεις) και κυκλοφοριακές δαπάνες (μελισσοτροφές, φάρμακα, μισθώματα κλπ.) ανέρχονται στις 8.000 ευρώ ή στα 2.000 κιλά μέλι τον χρόνο. Έστω ότι πουλάμε αυτό το μέλι προς 4 ευρώ/κιλό περίπου και έχουμε τελικά ένα πλεόνασμα της τάξης των 21.000 ευρώ. Αν από εκεί αφαιρέσουμε 150 ημερομίσθια προς περίπου 45 ευρώ έκαστο (σύνολο 7.000 ευρώ), που φυσικά τις περισσότερες φορές αφορούν τον ίδιο τον μελισσοκόμο, είναι δηλαδή λεφτά που μπαίνουν στη δική του τσέπη, βλέπουμε πως, σε μια καλή χρονιά, μπορούμε ενδεικτικά να περιμένουμε καθαρό κέρδος της τάξης των 14.000 ευρώ.

Α. Ο Βασιικός εξοπλισμός του μελισσοκόμου

- Μελισσοσμήνη σε κυψέλες
Καπνιστήρι - αναπτήρας (ή σπύρτα)
Καύσιμη ύλη (πευκοβελόνες, κυπαρίσσι κ.λ.π.)
Μάσκα ή Μουριόνη
Ξέστρο

- Μελισσοκομική βούρτσα
Γάντια
Αντισταμινικά φάρμακα, αδρεναλίνη, κουτί πρώτων βοηθειών
Γυρεοπαγίδες
Διαφράγματα πρόπολης
Διαφράγματα βασιλισσών
Κλουβάνια βασιλισσών
Ψειαστηράκι με εσσάνς (για συνενώσεις)
Εφημερίδες (για συνενώσεις)
Σφυρί, καρφιά, κατσαβίδια, συνδετήρες
Περίσσειες άδειες κυψέλες
- Αντοχή στα τσιμπήματα

Καπνιστήρι

Βούετσα

Ολοσωμη φόρμα
μελισσοκόμου

Ξέστρο

Γάντια

Μπουφάν- φόρμα
μελισσοκόμου

Β. Εξοπλισμός τρύγου (ειτός του βασιικού)

- * Μελισσοκομικό καρότσι μεταφοράς ορόφων
- * Περίσσιοι όροφοι και καπάνια
- * Μια αλλαξιά ρούχα (γιατί ο ιδρώτας είναι πολύς)

Γ. Εξοπλισμός Μεταφορών (εκτός του βασικού)

- * Φορτηγό, (ιδιόκτητο ή ενοικιαζόμενο)
-
- * Φακοί, μπαταρίες
 - * Σκοινιά, ιμάντες κ.λ.π.
 - * Λάσπη ή σιλικόνη (για κλείσιμο οπών)
 - * Ταινία δεμάτων (για κλείσιμο οπών)
 - * Ζώνη για την μέση ή γερανός ή βοηθοί
 - * Κολατσιό και καφέ (γιατί οι ώρες είναι πολλές)

Δ. Εξοπλισμός βασιλοτροφίας - πολτού-παραφυάδων

-
- * Βέργες, κελιά βασιλοτροφίας
- * Βελονάκια εμβολιασμού
- * Κυψελίδια
- * Λίγος βασ. πολτός (για τον εμβολιασμό)
- * Καλή όραση ή γυαλιά

Πως γίνεται κάποιος μελισσοκόμος ;

Το ερώτημα για το ποιες είναι οι απαραίτητες προϋποθέσεις για να γίνει κάποιος πετυχημένος μελισσοκόμος, είναι κάτι που απασχολεί τον κάθε νέο, κυρίως, που μπαίνει στον κλάδο.

Πρέπει να υπάρχει αγάπη προς τις μέλισσες, να έχει γίνει τεστ αλλεργίας, ότι χρειάζεται αρκετή γνώση, κάμποση εμπειρία και ότι πρέπει στην αρχή να γίνουν προσεκτικά βήματα.